

เรียกสินไหมทดแทน... จากการคุมขัง “เกินกำหนด”

เรื่องราวตัวอย่างของการกระทำละเมิดตามมาตรา 420 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งต้องมีการชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากการขาดอิสรภาพและรายได้ในระหว่างที่ถูกคุมขังเกินกำหนด

มนุษย์เราเกิดมาพร้อมกับเสรีภาพ การจำกัดเสรีภาพของมนุษย์จะกระทำได้ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายเท่านั้น ถ้าหากมีการไปกระทำละเมิดก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่ร่างกาย ชีวิตหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ผู้กระทำก็ต้องถูกดำเนินคดีและต้องรับโทษตามกฎหมาย ซึ่งการรับโทษประเภทหนึ่ง ก็คือ “การถูกจำกัดเสรีภาพหรืออิสรภาพด้วยการคุมขังอยู่ในเรือนจำ”

เช่นเดียวกับผู้ฟ้องคดี ในคดีที่เคยกระทำผิดฐานชิงทรัพย์และต้องโทษจำคุกมาแล้ว 12 ปี หลังจากพ้นโทษไม่ถึง 5 ปี ก็ได้กระทำความผิดอีกในฐานข่มขืนกระทำชำเรา ศาลอาญาจึงได้มีคำพิพากษาเพิ่มโทษอีก 1 ใน 3 ตามมาตรา 92 แห่งประมวลกฎหมายอาญาให้จำคุก 15 ปี และในระหว่างที่ผู้ฟ้องคดีรับโทษอยู่ในเรือนจำ ก. ก็ได้ปฏิบัติตนเป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นดีมาก ต่อมาได้มีการประกาศใช้บังคับพระราชกฤษฎีกา

พระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. 2547 โดยมีคณะกรรมการตรวจสอบผู้ซึ่งจะได้รับพระราชทานอภัยโทษ ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดแห่งท้องที่ 1 คน ผู้พิพากษาแห่งท้องที่หรือตุลาการศาลทหารแห่งท้องที่ 1 คน และพนักงานอัยการแห่งท้องที่หรืออัยการทหารแห่งท้องที่ 1 คน รวมทั้งหมด 3 คน ทำหน้าที่ในการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ต้องขังทุกราย ตามมาตรา 13 แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว การพิจารณาคุณสมบัติของผู้ต้องขัง เรือนจำ ก. ได้แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อทำหน้าที่สำรวจตรวจสอบรายชื่อผู้ที่จะได้รับพระราชทานอภัยโทษในเรือนจำ และเสนอไปยังคณะกรรมการตรวจสอบฯ ชุดข้างต้นเพื่อพิจารณา ซึ่งตามมาตรา 7 แห่งพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวได้บัญญัติให้นักโทษชั้นดีมาก จะได้รับการลดโทษ 1 ใน 3 ฉะนั้น กรณีของผู้ฟ้องคดีเป็นนักโทษชั้นดีมาก ก็จะได้รับ การลดโทษเหลือจำคุก 10 ปีจาก 15 ปี

จากผลการตรวจสอบของคณะทำงาน ซึ่งพิจารณาแล้วได้นำเสนอความเห็น ต่อคณะกรรมการตรวจสอบฯ ว่า ผู้ฟ้องคดี ขาดคุณสมบัติ เนื่องจากเคยได้รับการเพิ่มโทษ ตามมาตรา 92 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมาตรา 11 (2) แห่งพระราชกฤษฎีกา พระราชทานอภัยโทษฯ ได้บัญญัติว่า “ผู้ซึ่ง ถูกศาลพิพากษาให้เพิ่มโทษฐานกระทำความผิดอีก ตามมาตรา 92 หรือมาตรา 93 ในความผิด ประเภทเดียวกันแห่งประมวลกฎหมายอาญา...” ไม่อยู่ในข่ายที่จะได้รับพระราชทานอภัยโทษ ตามพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ คณะกรรมการ ตรวจสอบฯ พิจารณาแล้วจึงได้มีมติไม่ ให้ผู้ฟ้องคดีได้รับพระราชทานอภัยโทษ

ต่อมาผู้ฟ้องคดีถูกย้ายมารับโทษ ที่เรือนจำ ข. จึงได้ยื่นคำร้องต่ออธิบดี กรมราชทัณฑ์ ขอให้ตรวจสอบกรณีของตนไม่ ได้รับพระราชทานอภัยโทษดังกล่าว เพราะตน มิได้ถูกเพิ่มโทษใน “ความผิดประเภท เดียวกัน” ตามมาตรา 11 (2) แห่งพระราช กฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษฯ โดยตนได้ กระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา และเคยกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์มาก่อน ยังไม่ถึง 5 ปี ศาลอาญาจึงได้เพิ่มโทษ 1 ใน 3 ซึ่งความผิดทั้งสองครั้งดังกล่าว เป็นความผิด คนละฐานกัน ตนจึงเป็นผู้มีคุณสมบัติที่จะ ได้รับพระราชทานอภัยโทษตามพระราช กฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษ พ.ศ. 2547

อธิบดีกรมราชทัณฑ์พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ฟ้องคดีอยู่ในข่ายที่จะได้รับพระราชทาน อภัยโทษจริง จึงส่งเรื่องให้เรือนจำ ก. ทบทวน คณะกรรมการตรวจสอบฯ พิจารณาแล้ว จึงได้มีการแก้ไขมติให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับ พระราชทานอภัยโทษ เหลือโทษจำคุก 10 ปี ผู้ฟ้องคดีจึงได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำ ข.

อย่างไรก็ดี จากการที่คณะกรรมการ ตรวจสอบฯ มีมติไม่ให้ผู้ฟ้องคดีได้รับ พระราชทานอภัยโทษ มีผลให้ผู้ฟ้องคดี ถูกคุมขังเกินกำหนดเป็นเวลากว่า 2 ปี ผู้ฟ้องคดี ยื่นฟ้องกรมราชทัณฑ์ ผู้บัญชาการเรือนจำ ก. และกระทรวงการคลัง ต่อศาลปกครอง

เพื่อขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจาก การขาดอิสระภาพและรายได้ในระหว่าง ที่ถูกคุมขังเกินกำหนด

การที่คณะกรรมการตรวจสอบฯ มีมติ ไม่ให้ผู้ฟ้องคดีได้รับพระราชทานอภัยโทษ จึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีต้องได้รับโทษจำคุก เกินกว่ากำหนด อันเป็นการกระทำละเมิด ต่อผู้ฟ้องคดีตามมาตรา 420 แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งกำหนดว่า “ผู้ใด จงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่น โดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องชดใช้ค่าสินไหม ทดแทนเพื่อการนั้น

นอกจากนี้ ศาลเห็นว่า คณะกรรมการ ตรวจสอบฯ ได้ทำการพิจารณาโดยปราศจาก ความระมัดระวังซึ่งบุคคลในภาวะเช่น คณะกรรมการตรวจสอบฯ ที่ได้รับมอบอำนาจ หน้าที่ให้ตรวจสอบการพระราชทานอภัยโทษ จักต้องมีตามวิสัยและพฤติการณ์ในการใช้ ความระมัดระวังตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม และพิจารณาทบทวนด้วยความรอบคอบ หากพบข้อบกพร่องย่อมมีอำนาจสั่งให้ คณะทำงานตรวจสอบคุณสมบัติผู้ต้องขังใหม่ อีกครั้งได้ แต่คณะกรรมการตรวจสอบฯ หาได้ ใช้ให้เพียงพอไม่ เป็นเหตุให้ผู้ฟ้องคดีได้รับ

ความเสียหาย จึงเป็นการกระทำละเมิดต่อ ผู้ฟ้องคดีและต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน โดยมาตรา 5 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ได้กำหนดว่า การละเมิดอันเกิดจาก เจ้าหน้าที่ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐ แห่งใด ให้ถือว่า กระทรวงการคลัง เป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย แม้กรณีนี้เจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด คือ คณะกรรมการตรวจสอบฯ ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้พิพากษาและพนักงาน อัยการ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน่วยงาน ต้นสังกัดตามกฎหมายว่าด้วยการแบ่งส่วน ราชการนั้น ๆ ก็ตาม แต่เมื่อการดำเนินการ ตรวจสอบคุณสมบัติเป็นกรณีที่คณะกรรมการ ตรวจสอบฯ ใช้อำนาจตามพระราชกฤษฎีกา พระราชทานอภัยโทษฯ อันเป็นการปฏิบัติ หน้าที่ตามกฎหมายอื่นที่ได้รับมอบหมาย เป็นการเฉพาะ มิใช่การปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยทั่วไปในหน่วยงานต้นสังกัดของตน

กรณีนี้จึงเป็นการกระทำละเมิดในการ ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบฯ ซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานของรัฐแห่งใด กระทรวงการคลัง จึงต้องรับผิดชอบใช้เงิน ให้แก่ผู้ฟ้องคดีจากการกระทำละเมิดของ คณะกรรมการดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุด พิพากษาให้กระทรวงการคลังชดใช้ ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ฟ้องคดี ☹